

Otázky ke státní závěrečné zkoušce pro NMgr. obory na KVK PF UJEP VÝTVARNÉ OBORY

1. Teorie barvy.

(Barva jako kulturní a společenský fenomén. Teorie barvy: barevný vjem, barevné kontrasty, barva jako fyzikální, chemický a psychologický jev, barva jako prostředek uměleckého vyjádření – výrazový prostředek)

2. Médium malby a její proměny.

a) Techniky malby a její různé formy, které se proměňovaly a vyvíjely ve vztahu k době, ve které vznikaly.

b) Proměny média malby v souvislosti s dobovými tématy a stavu společnosti (náboženství, ideologie, politika, vliv vědy atd. od gotiky po současnost)

3. Přesahy malby.

Přesahy malby do ostatních výtvarných médií a uměleckých oborů, od 20. století po současnost (malba a architektura, malba a hudba, malba a tělo, malba a objekt, malba a instalace, malba a fotografie atd.).

4. Malba a kresba.

Specifikovat rozdíly mezi malbou a kresbou, význam kresby v uměleckém procesu. Kresba a malba jejich propojení – příklady děl, nebo autorů zabývajících se touto tematikou. V historii a současnosti.

5. Interpretace obrazu.

(Interpretace určeného obrazu. Dějinné a společenské kontexty, technika, obsah, autor, kompozice, barevné kontrasty, popředí, pozadí, plány, rytmus, styl, prostor, rukopis atd.)

Základní literatura:

LOSOS, L. *Techniky malby*. Praha: Aventinum, 1995. ISBN 80-85277-46-8.

BROŽEK, J. *Úvod do výtvarné teorie barvy*. Ústí nad Labem: PF UJEP, 2009. ISBN 978-80-7414-129-4

BROŽEK, J. *Obrazy a barva*. Ústí n. Labem: PF UJEP, 1993. ISBN 80-7044-060-0.

Doporučená literatura:

AUMONT, J. *Obraz*. Praha: AMU, 2005. ISBN 80-733-1045-7.

Kolektiv autorů. *Podoba a smysl malby v současném umění*. Sborník symposia. Praha: AVU, 1995.

LAHODA, V. Trvání a rozplývání malby. In ČÍSAŘ, K., PETIŠKOVÁ, T. (ed) *Dějiny umění 12*. Praha: Euromedia, 2002. ISBN 80-242-0720-6.

PETŘÍČEK, M., VELÍŠEK, M. *Pohledy (které tvoří obrazy)*. Praha: UK PF, 2012. ISBN 978-80-7290-584-3.

PETŘÍČEK, M. *Myšlení obrazem*. Praha: Herrmann a synové, 2009. ISBN 978-80-87054-18-5.

PLESKOTOVÁ, P. *Svět barev*. Praha: Albatros, 1987.

PRIBÁŇ, J. *Obrazy české postmoderny*. Praha: Kant, 2011. ISBN 978-80-7437-042-7.

6. **Vývoj kresby do přelomu 19. století. Osobnosti české kresby přelomu 19. století.**
7. **Kresba v období českého surrealismu. Jednotlivé osobnosti.**
8. **Kresba v kontextech soudobé vizuální kultury. Osobnosti soudobé světové kresby.**
9. **Světová konceptuální kresba.**
10. **Intermediální přesahy kresby od historie až po současnost. Uplatnění kresby ve školství a vzdělávání. Aplikace kresby do výtvarného zadání.**
11. **Rozdíl mezi kresbou a grafikou. Charakteristika jednotlivých oborů. Jmenujte významné osobnosti světové grafiky (od historie až po současnost).**
12. **Grafika v kontextu soudobé vizuální kultury. Jednotlivé grafické techniky. Jmenujte významné osobnosti české grafiky (druhá polovina 20. století až po současnost).**
13. **Intermediální přesahy grafiky od historie až po současnost. Uplatnění grafiky ve školství a vzdělávání. Aplikace grafiky do výtvarného zadání.**

Základní literatura:

LINAJ, E., KRAČMAR, A. *Grafickou cestou*. Vyd. 1. Ústí nad Labem: Pedagogické centrum Ústí nad Labem, 2002, 100 s. ISBN 80-903-2930-6.

KREJČA, A. *Techniky grafického umění: průvodce pracovními postupy a dějinami originální tisk. grafiky*. Praha: Artia, 1981, 203 s. Umělcova dílna.

TEISSIG, K. *Technika kresby*. Praha: Artia, 1986.

LUCIE-SMITH, E. *Art today*. Praha: Slovart, 1996. ISBN 80-85871-97-1.

Doporučená literatura:

AGTE, R. et al. *Slovník světové kresby a grafiky: Umělci. Výtvarné techniky. Informace pro sběratele*. I. vyd. Praha: Odeon, 1997, 510 s. ISBN 80-207-0550-3.

STANĚK, M., LINC, R. *Technika figurální kresby*. Idea servis: Praha, 2002. ISBN 8085970406.

ZHOŘ, I. *Proměny soudobého výtvarného umění*. Praha: SPN, 1992. ISBN 80-04-25555-8.

ZRZAVÝ, J. *Anatomie pro výtvarníky*. Praha: Avicenum, 1977.

PREISS, P. Michelangelo. *Kresby*. Praha: Odeon, 1975.

SÝKOROVÁ, Lenka, ed. *Postkonceptuální přesahy v české kresbě*. V Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, [2015]. ISBN 978-80-7414-956-6.

Mezi tradicí a experimentem – práce na papíře a s papírem v českém výtvarném umění 1939–1989. Muzeum umění Olomouc: Olomouc, 1997. ISBN 80-85227-26-6.

Michelangelo – the drawings of a genius. Albertina: Vienna, 2010. ISBN 978-3-9502734-6-5. Katalog k výstavě.

Katalog *Kresba, Kresba... Česká kresba 80. let ze sbírek členských galerií RG ČR*. Plzeň: Západočeská galerie, 2004. ISBN 80-903422-1-3. Katalog k výstavě.

- 14. Klasické sochařské materiály, způsoby a charakteristika jejich zpracování (např. přidávání a ubírání). Podstata tvorby a individualita sochařů:** Donatello, Michelangelo, Bernini, Georg Segal.
- 15. Nové materiály a směry v sochařské tvorbě XX. století: Současné materiály v sochařství. Minimal art, Arte Povera** (nekonečné objevování nových materiálů a nekonvenčních způsobů jejich zpracování, odklon od používání klasických sochařských prostředků a materiálů, co způsobilo a umožnilo hledání a nalézání jiných materiálů i metod jejich zpracování). Anselm Kiefer, Richard Serra, David Smith, Alexander Calder, Mark di Suvero. Konstruování a svařování, César a jiné příklady.
- 16. Sochy ve městě a volném prostoru, sochařské parky. Pohyb a absurdní mechanismy.** První počiny (čtvrť Loop v Chicagu). Henry Moore, Anthony Carro, Philip King, Antony Gormley, Tony Cragg, David Smith ve Spoletu, Socha a město v Liberci 1969 a jiné příklady.
Alexander Calder, Jean Tinguely, Bernhard Luginbühl, Denis Oppenheim a jiní, V. K. Novák, František Skála a Krištof Kintera. Kinetizmus – odnož geometrické abstrakce.
- 17. Land art a Earth works** – jeho počátky a iniciátoři: Robert Smithson, Michael Heizer, Robert Morris, Denis Oppenheim, Walter de Maria a Richard Long. Podstata této zásadní proměny prostředků a význam tohoto činu. Druhá vlna a autoři ovlivnění tímto proudem – Christo, James Turrel, Dani Karavan a jiné příklady.
- 18. Instalace, asambláž a objekt (historie a rozdílnost pojmů, materiálové umění – skládání, spojování, montování).** Socha versus instalace, v čem je podstata a jedinečnost této disciplíny. Příklady v kontextu světového umění. Anish Kapoor, Joseph Beuys (mýty a rituály, zdroje a osobní filozofie, společenské postoje, Beuys jako učitel, jeho zásadní význam pro vývoj umění 2. pol. XX. stol.).

Základní literatura:

FOSTER, Hal, Rosalind KRAUSSOVÁ, Yve-alain BOIS a Benjamin H. D. BUCHLOH. *Umění po roce 1900: modernismus, antimodernismus, postmodernismus*. V Praze: Slovart, 2007, 704 s. ISBN 978-80-7209-952-8.

LUCIE-SMITH, Edward. *Artoday: současné světové umění*. Vyd. 1 čes. Praha: Slovart, 1996. ISBN 80-85871-97-1.

RUHRBERG, K. a kol. *Umění 20. století, II. díl*. Praha: Slovart, 2004. ISBN 8072095218.

Doporučená literatura:

GRAHAM-DIXON, A., *Umění: Velký obrazový průvodce*. Praha: Knižní klub, 2010, 612 s. ISBN: 9788024226637.

Kol. autorů. *Akce, slovo, pohyb, prostor*. 1999, Galerie hlavního města Prahy, 506 s. ISBN: 80-7010-074-5.

LAILACH, Michael. *Landart*. Taschen Benedikt Verlag GmbH., 2007, 94 s. ISBN 3822856134, 9783822856130.

REZEK, Petr. *K teorii plastičnosti*. Vyd. 1. Praha: Triáda, 2004, 211 s. ISBN 80-86138-53-4.

VOLAVKA, Vojtěch. *O soše*. Praha, 1959.

VOLAVKA, Vojtěch. *Jak vzniká socha*. Praha, 1956.

Monografie autorů: David Smith, Alexander Calder, mark di Suvero, Jean Tinguely, Bernhard Luginbühl, Denis Oppenheim, František Skála, Krištof Kintera, Robert Smithson, Michael Heitzer, Robert Morris, Walter de Maria a Richard Long, Christo, James Turrel, Dani Karavan, Bruse Naumann, Georg Segal, Anish Kapoor, Anselm Kiefer, Richard Serra, Josef Beuys, Mario Merz, Henry Moore, Anthony Carro, Philip King, Antony Gormley, Tony Cragg, Matiaš Braun, Karel Malich, Stanislav Kolíbal.

19. Fotografie

(Fotografie a její vývoj; Konceptualismus a fotografie; Postfotografie; Nefotografie; Fotografie a postmodernismus; Inscenovaná fotografie; Aktuální fotografické tendence; Galerie orientované na fotografii; Festivaly; Analýza vybraných fotografických přístupů)

20. Videoart

(Vznik a vývoj videoartu; Společenský/dějinný kontext; Video/audio data; Videoskulptura; Videoinstalace; Audioinstalace; Nam June Paik; Bill Viola; Vasulkovi; Fluxus; Experiment; Forma; Formy soudobého videoartu; Filmové postupy; Postprodukce; Douglas Gordon; Český videoart; Ján Mánčuška; Michal Pěchouček; Mark Ther; Ondřej Brody; experimentální film; Vliv videoartu na kinematografii)

21. Postprodukce

(Nicolas Bourriaud; Postmoderna; Multiplicita; Eklekticismus; Recyklace; Originalita; Interpretace a reprodukce děl jiných umělců; Kopie – readymade – originál; Konzumace kultury; Dílo jako prostředek komunikace)

22. Nová média ve výtvarné výchově

(Návrh koncepce výukové jednotky; kompetence; Inovativnost; Postprodukce; Práce se stříhem, Práce s časem; Digitální animace; Digitální manipulovaný obraz; Statický a dynamický digitální obraz; 3D kresba, 3D tisk)

23. Interpretace digitálního obrazu

(Interpretace určeného výtvarného díla. Dějinné a společenské kontexty, technika, obsah, autor, kompozice, barevné kontrasty, popředí, pozadí, plány, rytmus, styl, prostor, rukopis, exprese, forma; atd.)

Základní literatura:

BOURRIAUD, Nicolas. *Postprodukce: kultura jako scénář: jak umění nově programuje současný svět*. Praha: Tranzit, 2004. Navigace. ISBN 80-903452-0-4.

GRYGAR, Štěpán. *Konceptuální umění a fotografie*. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění v Praze, Fakulta filmová a televizní, Katedra fotografie, 2004. ISBN 80-7331-014-7.

SILVERIO, Robert. *Postmoderní fotografie: fotografie jako umění na konci dvacátého století*. 1. vyd. V Praze: Akademie múzických umění, Filmová a televizní fakulta, katedra fotografie, 2007. ISBN 978-80-7331-083-7.

Doporučená literatura:

Benjamin, W.: Umělecké dílo ve věku technické reprodukovatelnosti, in: *Literárněvědné studie*. Praha: OIKOYMENH, 2009. ISBN 978-80-7298-278-3.

BIRGUS, Vladimír a MLČOCH, Jan: *Česká fotografie 20. století*. Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze/KANT, Praha, 2010.

CÍSAŘ, Karel ed.: *Co je to fotografie?*, Herrmann & synové, Praha, 2004

Deleuze, G.: *Film 1: Obraz – pohyb*. Praha: Národní filmový archiv, 2000. ISBN 80-7004-098.

Deleuze, G.: *Film 2: Obraz – čas*. Praha: Národní filmový archiv, 2006. ISBN 80-7004-127-7.

DOLANOVÁ, Lenka. *Vstup pohyblivých obrazů do galerie*. Iluminace 2003, R. 15, č. 4., 2003.

FLUSSER, Vilém. *Do universa technických obrazů*. 1. vyd. Praha: OSVU, 2001, 162 s. Eseje (OSVU), sv. 3. ISBN 80-238-7569-8.

FLUSSER, Vilém. *Za filosofii fotografie: vybrané kapitoly z dějin fotografie (perioda 1918–1955)*. 1. vyd. Praha: Hynek, 1994, 75 s. ISBN 80-859-0604-X.

KERBACHOVÁ, Bohdana (2006): *Počátky českého videoartu*. In: Iluminace 2006, R. 18, č. 2.

KOLEČKOVÁ, Zdena. *La Chambre noire: [vybrané kapitoly z dějin fotografie a kinematografie (do roku 1918)]*. Vyd. 1. V Ústí nad Labem: Fakulta užitého umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, c2005, 111 s. ISBN 80-704-4731-1.

LÉVY, P. *Kyberkultura*. Praha: Karolinum, 2000.

McLUHAN, M: *Člověk, Média a elektronická kultura*. Brno: Jota, 2000.

MONACO, J.: *Jak číst film: Svět filmů, médií a multimédií*. Praha: Albatros, 2004. ISBN 80-00-01410-6

POSPĚCH, Tomáš ed.: *Česká fotografie 1938–2000 v recenzích, textech, dokumentech*, Dost, Hranice, 2010

RUSNÁKOVÁ, K. *V toku pohyblivých obrazů. Antológia textov o elektronickom a digitálnom umení v kontexte vizuálnej kultúry*. Bratislava: Afad Perss, 2005.

SONTAG, Susan: *O fotografii*, Paseka, Praha, 2002

VARTECKÁ, Anna. *Ven ze stínu: vybrané kapitoly z dějin fotografie (perioda 1918–1955)*. Vyd. 1. V Ústí nad Labem: Fakulta užitého umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 2005, 99 s. ISBN 80-704-4966-7.

24. Počátky akčního umění.

(obřady a rituály; futuristé, dadaisté; akční malba, gestická malba; pedagogické přesahy)

25. Akční umění ve světě.

(hnutí fluxus, akční umění evroamerické, ruské; významné osobnosti; pedagogické přesahy)

26. Akční umění v Čechách.

(počátky akční tvorby; významné umělecké skupiny a jednotlivci zabývající s akčním uměním; rozdílné přístupy českého a světového akčního umění; využití v pedagogické praxi)

27. Akční umění a vymezující pojmy.

(happening, body art, performance; dokumentace akčního umění; fenomén remake akčního umění)

Využití a uplatnění principů akčního umění ve výtvarné edukaci.

28. Instalace – enviroment

(umělecké směry v instalacích; akční umění a performance, které vytváří specifické instalace v daném prostředí; umělci Alan Kaprow, John Cage, T. Ruller, M. Šejn a jiní; pedagogické přesahy)

Základní literatura:

MORGANOVÁ, Pavlína. *Akční umění*. 2. dopl. vyd. Olomouc: Nakladatelství J. Vacl, 2009, 277 s. ISBN 978-80-904149-1-4.

FOSTER, Hal, Rosalind KRAUSSOVÁ, Yve-alain BOIS a Benjamin H. D. BUCHLOH. *Umění po roce 1900: modernismus, antimodernismus, postmodernismus*. V Praze: Slovart, 2007, 704 s. ISBN 978-80-7209-952-8.

LUCIE-SMITH, Edward. *Artoday: současné světové umění*. Vyd. 1 čes. Praha: Slovart, 1996. ISBN 80-85871-97-1.

Doporučená literatura:

FIŠER, Zbyněk, Vladimír HAVLÍK a Radek HORÁČEK. *Slovem, akcí, obrazem: příspěvek k interdisciplinaritě tvůrčího procesu*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 208 s. Spisy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, č. 146. ISBN 978-80-210-5389-2.

REZEK, Petr. *Tělo, věc a skutečnost v umění šedesátých a sedmdesátých let*. 2., rozš. vyd. Praha: Jan Placák – Ztichlá klika, 2010, 344 s. Jazzpetit, č. 17. ISBN 978-809-0389-854.

DEMPSEY, Amy. *Umělecké styly, školy a hnutí: encyklopedický průvodce moderním uměním*. 1. vyd. Praha: Slovart, 2002, 304 s. Jazzpetit, č. 17. ISBN 80-720-9402-5.

Pijoan José: *Dějiny umění 12*, Knižní klub, 1998, 80-7176-765-4.